

بروزترین و ابرترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

قواعد درس چهارم

عربی پایه دوازدهم ادبیات و علوم انسانی

المَفْعُولُ الْمُطْلَقُ

از آنجاکه (**مفعول مطلق**) مصدری از **فعل** جمله است ؛ بنابراین لازم است با **مصدرهای** فعل تا حدّی آشنا باشیم .

الف) **مصدرهای سماعی و بی قاعده :**

مصدر **فعل های ثلاثی مُجرّد** (فعل های گروه اول) حالت سماعی دارند و بی قاعده اند ؛ یعنی باید یا در لغت نامه ها پیوینیم یا از شخص معتبری شنیده باشیم .

ب) **مصدرهای قیاسی و با قاعده :**

مصدر **فعل های ثلاثی مزید** (فعل های گروه دوم) در وزن های کامل مشخصی قرار دارد و با قاعده هستند .

الف) مصدرهای بی قاعده و سماعی :

صَبْرٌ (مصدر)

ذَكْرٌ (مصدر)

مَعْرِفَةٌ (مصدر)

رَغْبَةٌ (مصدر)

فَتْحٌ (مصدر)

جُلُوسٌ (مصدر)

خُروجٌ (مصدر)

عيْشٌ (مصدر)

يَصْبِرُ (مضارع)

يَذْكُرُ (مضارع)

يَعْرِفُ (مضارع)

يَرْغَبُ (مضارع)

يَفْتَحُ (مضارع)

يَجْلِسُ (مضارع)

يَخْرُجُ (مضارع)

يَعْيَشُ (مضارع)

صَبَرَ (ماضی)

ذَكَرَ (ماضی)

عَرَفَ (ماضی)

رَغَبَ (ماضی)

فَتَحَ (ماضی)

جَلَسَ (ماضی)

خَرَجَ (ماضی)

عاَشَ (ماضی)

ب) مصدر های با قاعده و قیاسی :

أرسَلَ ، يُرسِلُ ، إِرسال

كَلَمَ ، يُكَلِّمُ ، تَكْلِيم

قاوِمَ ، يُقاوِمُ ، مَقاوِمة

تَظَاهَرَ ، يَتَظَاهِرُ ، تَظَاهْر

تجَمَّلَ ، يَتَجَمَّلُ ، تَجْمُل

انكَسَرَ ، يَنْكَسِرُ ، انْكِسَار

انتَشَرَ ، يَنْتَشِرُ ، اِنتَشَار

باب استفعال : استفعل ، يستفعل ، استفعلن استخرج ، يستخرج ، استخراج

باب افعال : أفعَلَ ، يُفْعِلَ ، إِفْعَال

باب تفعيل : فَعَلَ ، يُفْعَلُ ، تفعيل

باب مفاعلة : فاعَلَ ، يُفَاعِلُ ، مفاعة

باب تفاعل : تفاعَلَ ، يَتَفَاعَلُ ، تفَاعُل

باب تفعيل : تفعَلَ ، يَتَفَعَّلُ ، تفَعُل

باب انفعال : انفعَلَ ، يَنْفَعِلُ ، انفَعَال

باب افتعال : افتَعَلَ ، يَفْتَعِلُ ، اِفْتَعَال

الف) مفعول مطلق.

هرگاه بخواهیم یک **فعل** را مورد **تأکید** قرار دهیم « **مصدر**» آن را پس از **فعل** به شکل **«منصوب»** می آوریم.

نَزَّلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ : خداوند قرآن را نازل فرمود.

نَزَّلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا : خداوند قرآن را يَقِينًا نازل فرمود.

بنابراین « **مفعول مطلق**» در جمله مصدری است **منصوب** از جنس **فعل** جمله که برای **تأکید و قوع آن فعل** ، پس از آن در کلام ظاهر می شود .

در **مفعول مطلق تاکیدی مصدر** به تنهایی « **بدون صفت و مضاف اليه**» به کار می رود.

در **مفعول مطلق** چند مورد اساسی وجود دارد.

مصدر بودن

منصوب بودن

از جنس **فعل** بودن

در معنا **بر وقوع فعل تاکید کردن**

۱. هرگاه در انجام **فعل شک** وجود داشته باشد برای **برطرف کردن شک و تاکید بر انجام فعل** ، مصدر آن **فعل** را به صورت **منصوب** بعد از **فعل** می آوریم که به چنین مصدر منصوبی «**مفعول مطلق**» می گویند .

مفعول مطلق تاکیدی.

به صورت یک مصدر **منصوب** بعد از فعلی از جنس خود برای تاکید انجام فعل می‌آید.

❖ «يَجْتَهِدُ الطَّالِبُ فِي دروسه إِجْتِهادًا»

❖ به «اجتهاداً» که مصدری از جنس فعل «يَجْتَهِدُ» است، مفعول تاکیدی می‌گویند. در این حالت مصدر ترجمه نمی‌شود بلکه فعل به همراه قید هایی نظیر «حَتَّمًا، يَقِينًا، قَطْعًا، بَدْوَنْ شَكْ، به رَاسْتَى» ترجمه می‌شود. بنابراین ترجمه مذکور اینگونه است «دانش آموز در درس هایش قطعاً تلاش می‌کند.»

مفعول مطلق تاکیدی آن است که بعد از آن، صفت یا مضاف الیه نیامده باشد مثل أَكْرَمُ الضَّيْوَفَ إِكْرَاماً.

مفعول مطلق نوعی «بیانی»:

در مفعول مطلق تاکیدی وقوع فعل مورد تاکید قرار گرفته است اما آیا می توانیم کیفیت و چگونگی وقوع افعال را نیز در جملات نشان دهیم؟!

نتیجه: گاهی **مفعول مطلق** به کمک کلمه‌ای بعد از خود که به صورت «صفت» یا «مضاف الیه» است می‌آید و نوع و کیفیت انجام فعل را بیان می‌کند که به این نوع **مفعول مطلق «مفعول مطلق نوعی»** یا **«مفعول مطلق بیانی»** می‌گویند.

▷ در **مفعول مطلق نوعی مصدر** به همراه «صفت یا مضاف الیه» می‌آید.

❖ قَرَأُ الطَّالِبُ الدَّرْسَ قَرَاءَةً صَحِيحةً :

❖ دانش آموز درس را صحيح خواند.

در این مثال کلمه «قراءة» مصدری منصوب از جنس فعل «قرأ» است که بعدش «صحیحة» به عنوان صفت آمده تا کیفیت قرائت بیان شود. در این حالت نیز مصدر ترجمه نمی شود بلکه «صفت» به همراه فعل ترجمه می شود.

يَجْتَهِدُ الطَّالِبُ فِي دروسه اجتهاداً بالغاً :

دانش آموز در درس هایش بسیار تلاش می کند.

أَكْرِمُوا الضَّيْوَفَ اكراماً بالغاً

يَجْتَهِدُ الطَّالِبُ فِي دروسه اجتهد الاملين :

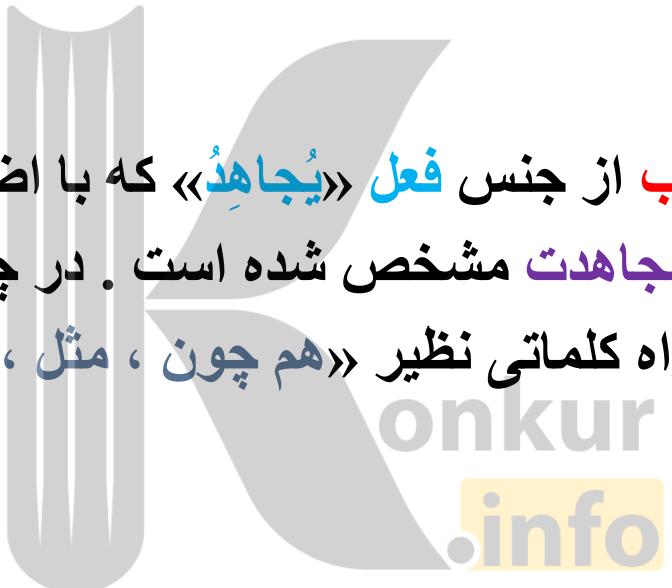
دانش آموز در درس هایش **هم چون** **امیدواران** تلاش می کند.

❖ **يُجَاهِدُ الْمُؤْمِنُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَهَادُ الْأَبْطَالِ :**

❖ مؤمن در راه خدا **همچون** **قهرمانان** جهاد می کند.

أَكْرِمُوا الضَّيْوَفَ إِكْرَامَ الْأَخِ

«**جهاد**» مصدری است **منصوب** از جنس **فعل** «**يُجَاهِدُ**» که با اضافه شدن به «**الأبطال**= مضاف اليه» نوع **مجاهدت** مشخص شده است. در چنین حالتی **مصدر** ترجمه نمی شود بلکه مضاف اليه به همراه کلماتی نظیر «**هم چون** ، **مثل** ، **مانند**» ترجمه می شود.

► مفعول مطلق برای تاکید ، بروطرف کردن شک یا کیفیت وقوع فعل به کار می رود بنابراین اگر سؤال کنکور به شکل های زیر آمده بود ، منظور سؤال ، **مفعول مطلق** است.

► عَيْنُ الْمَفْعُولِ الْمُطْلَقِ يُخْتَلِفُ عَنِ الْبَاقِي

- ❖ عَيْنُ ما يُؤكَّدُ عَلَى وقوعِ الفعل ، عَيْنُ ما فِيهِ تاکِيدٌ لِلفعل ،
 - ❖ عَيْنُ ما لَيْسَ فِيهِ التأکید عَلَى وقوعِ الفعل
 - ❖ عَيْنُ العباره الّتی تدلّ عَلَى تاکیدِ الفعل ،
 - ❖ لِمَا نَشَكَ فِي وقوعِ الفعل ، يُقال ... «**مفعول مطلق تاکیدی**»
- عَيْنُ ما يَبَيِّنُ كِيفِيَّهِ وقوعِ الفعل «**مفعول مطلق نوعی**»
- عَيْنُ «**صَبَرَاً**» جاءَ لِبِيَانِ نوعِ الفعل

► توجه داشته باشید که گاهی بعدهاز **مفعول مطلق نوعی** ، صفت به صورت جمله «جمله وصفیه» می آید

آمنتُ بربی ایماناً لا یزول عنی «جمله وصفیه» ،

خاف الرجل من الذنوب خوفاً منعه «جمله وصفیه» أن يرتكبها.

► جمله وصفیه نمی تواند با «ف ، و ، کلمه ی پرسشی» شروع شود بنابراین اگر بعد **مفعول مطلق** جمله ای بباید که با کلمات مذکور شروع شده باشد از نوع **مفعول مطلق تاکیدی** است.

❖ مانند : تَكَلَّمَ المعلِّمُ عن ذكريَّاته تَكَلَّمَا «مفعول مطلق تاکیدی» فاستمعنا إلَيْهِ .

الف) اعین ما لیس فیه المفعول المطلق .

لجنود يهاجمون الأعداء مهاجمةً

ج) تعلم زملائي الدرس تعلماً

► مفعول مطلق ، مصدر است لذا اسم های مانند اسم فاعل یا اسم مفعول یا وزن های مانند فعل
، فعل ، فعل و ... نمی تواند مفعول مطلق واقع شوند.

١) اجعل في الفراغ المفعول المطلق : «أَنْتَ الَّذِي قَدَرْتَ كُلَّ شَيْءٍ ...»

الف) قادرًا ب) مقدرةً ج) قديرًا د) تقديرًا

► مفعول مطلق معمولاً «ال» نمی گیرد و غالباً منصوب با تنوين «ـ» می باشد به جز زمانی
که مضاف واقع شده باشد .

١) عيّن الصحيح للفراغ لايجاد اسلوب المفعول المطلق : «هُمْ يُحِسِّنُونَ إِلَى الْفَقَرَاءِ
الصادقينَ.»

الف) إحساناً ب) الإحسان ج) إحسان د) إحسانٍ

بروزترین و ابرترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

